

Förbered ett "nödrum" och tälta inomhus Bostäder först ut om elen måste kopplas bort

2022-09-08 <https://www.nyteknik.se/energi/bostader-forst-ut-om-elen-maste-kopplas-bort-7037454>

Att hushåll för en stund kopplas bort från elnätet i brist på ström har aldrig tidigare hänt i Sverige. I vinter finns det numera en påtaglig risk för ett sådant scenario – men det kan undvikas. ”Vi behöver komma till förståelsen att även små uppoffringar kommer att få stor effekt”, säger Anders Wallinder på Energimyndigheten.

ENKLA SÄTT ATT SPARA EL

Spara upp till antal kW-timmar på ett år:

Under vintern som stundar råder det enligt Svenska kraftnät i dag en reell risk att man tvingas genomföra planerade bortkopplingar från elnätet. Orsaken är så kallad effektbrist. Vanligtvis kan Sverige luta sig mot att importera el under de dagar den inhemska elproduktionen inte räcker till. Men i ett läge där Europa inte längre kan förlita sig på rysk gas minskar den möjligheten – något som kan leda till att det måste hållas igen på el under årets kallaste dagar.

– Hur mycket man behöver bortkoppla beror på hur stort underskottet är, säger Erik Ek, driftchef på Svenska kraftnät.

En så kallad manuell förbrukningsfrånkoppling har aldrig tidigare behövts göras i Sverige. Men i ett sådant scenario finns det sedan 2011 en klassificeringslista för samhällets elanvändare, som varje länsstyrelse har ansvar över att ta fram.

– Det finns ett antal olika prioriteringar enligt en lista som man måste följa, som handlar om det är samhällsviktig verksamhet som behöver sparas. Det är bland annat sjukhus och äldreboenden, säger Anders Wallinder, chef vid avdelningen för trygg energiförsörjning på Energimyndigheten.

Turas om att vara strömlösa

Vid en frånkoppling är det hushåll i södra Sverige, där elbristen är som störst, som kommer att drabbas. Enligt Svenska kraftnät kan det röra sig om hundra tusen hushåll som under några timmar får sin el strypt. Skulle det krävas en långvarig bortkoppling kan områden turas om att vara strömlöst.

– Bostäder kommer att ryka först. Man får nog räkna med att det mesta släcks ned i ett område förutom de allra viktigaste punkterna, för att behålla nätstabiliteten, säger Anders Wallinder.

Under ett planerat elavbrott gäller samma rekommendationer som vid ett vanligt strömavbrott vintertid.

– Det handlar om enkla saker, ha varma kläder på dig, om det blir långvarigt så samla familjen eller de du bor med i ett och samma rum och värm det, är man ensam kan man bygga en koja under ett bord med filt över och sova där, isolera fönster och dörrar, säger Anders Wallinder.

På Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) rekommenderar man även att aktualisera sitt kontaktnät.

– Ta reda på om du känner någon som bor i ett område där det inte bryts ström just då. Då kan man samordna att vara hos varandra om det är kallt och utnyttja varandra vid behov, säger Elin Bohman, pressekreterare på myndigheten.

Minskad elanvändning ger effekt

Men timslånga elavbrott går att undvika. Beräkningar från Svenska kraftnät visar att två procents minskad elförbrukning under morgon- och kvällstoppen, då det används som mest el, minskar risken för bortkoppling med fem gånger.

– Det är många som bor i landet. Om alla är med och bidrar vid de här tillfällena så går det, säger Erik Ek.

I flera EU-länder har man vidtagit åtgärder för att just spara på energin, som i Finland där en statlig kampanj uppmanar folk att basta mindre, eller i Frankrike och Tyskland där badhus stängs och monument släcks ned.

Anders Wallinder hade gärna sett att även samtalet i Sverige handlade mer om vad vi kan göra för att minska på elanvändningen.

– Om vi skulle minska elkonsumention på EU-nivå med fem procent så har vi inte de här problemen överhuvud taget. Det är så små marginaler som det handlar om, det minsta lilla kan hjälpa väldigt mycket, säger Anders Wallinder.

– Kan man få fler privatpersoner och företag att tänka i de här banorna, att inte bara energieffektivisera utan också spara energi, så har vi kommit långt.

Fakta: Så förbereder du dig för ett längre värmeavbrott

1. Förbered ett "nödrum".

Välj ut ett rum där du kan hålla temperaturen. Skydda rummet mot drag genom att tätta fönster och dörrar och häng filtar framför fönstren. Lägg mattor på golven för extra isolering. Glöm inte att vädra då och då.

2. Tälta inomhus.

Ett tält i nödrummet ger en extra värme under natten. Har du inget tält kan du bygga en koja med stolar, soffa och bord.

3. Klä dig varmt.

Klä dig med flera lager kläder. Använd tofflor eller något annat varmt på fötterna.

4. Laga mat enkelt.

Använd spritkök eller ett gasolkök för att laga mat. Ät konserver och andra lättuppvärmda livsmedel. Maten kan du förvara utomhus.

5. Ha reservljus hemma.

Använd stearinljus och ficklampa som ljuskällor. Ha gärna ett lager av stearinljus, värmeljus, tändstickor och batterier hemma.

6. Lagra vatten.

Förbered dig genom att fylla upp vatten i flaskor eller dunkar. Vattenförsörjningen fungerar kort efter ett elavbrott, även utan reservkraft.

Källa: Energimyndigheten